

Regjeringen.no

Spørsmål om valg av medlemmer til arbeidsmiljøutvalget

Tolkningsuttalelse | Dato: 11.09.2020

Mottager: Fred Eliassen

Vår referanse: 20/741-1

Om det er kommunestyret som velger arbeidsgivers representanter eller om det er kommunedirektøren som har myndighet til å utpeke disse representantene.

Brevdato: 1. juli 2020

Svar på spørsmål om valg av medlemmer til arbeidsmiljøutvalget

Vi viser til telefonsamtale 5. februar 2020. Du stilte spørsmål om tolkningen av reglene som regulerer kommunens valg av arbeidsgiverrepresentanter til arbeidsmiljøutvalget. Mer konkret gjaldt spørsmålet om kommunestyret kan velge arbeidsgivers representanter eller om det er kommunedirektøren som har myndighet til å utpeke disse representantene.

Departementet beklager at det har tatt lang tid å svare på henvendelsen. Dette skyldes at departementet i denne perioden har hatt mange andre høyt prioriterte arbeidsoppgaver.

Rettslig utgangspunkter

Ifølge arbeidsmiljøloven § 7-1 har nærmere bestemte virksomheter plikt til å opprette arbeidsmiljøutvalg. Det står ikke noe i lovteksten om hvem som skal eller kan representere arbeidsgiveren. I lovforarbeidene er det en viss utdypning, jf. Ot.prp. nr. 49 (2004–2005) side 310:

"Arbeidsgiver skal som hovedregel være representert personlig, men hvis det er tale om større virksomheter vil det likevel være tilstrekkelig at minst en fra den øverste ledelsen deltar. Poenget er at de som treffer avgjørende beslutninger på vegne av virksomheten også skal delta i arbeidsmiljøsamarbeidet."

Utvalgets oppgaver følger av arbeidsmiljøloven § 7-2, hvor det blant annet fremgår at utvalget skal virke for gjennomføring av et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i virksomheten.

Kommuneloven har bestemmelser om både folkevalgte organer (kap. 5) og kommunens administrasjon (kap. 13). I § 5-1 er de folkevalgte organene ramset opp og i § 5-2 er andre kommunale organer listet opp. I § 13-1 slås det fast at kommunedirektøren er øverste leder av kommunens administrasjon, og han eller hun skal lede administrasjonen med de unntak som følger av lov, og innenfor de instruks, retningslinjer eller pålegg som kommunestyret gir. Bestemmelsens sjuende ledd gir kommunedirektøren ansvaret for det løpende personalansvaret.

Vurdering

Som utgangspunkt for vurderingen mener departementet at man må se hen til hvilken type organ arbeidsmiljøutvalget er. Den nye kommuneloven av 2018 tydeliggjør i enda større grad skillet mellom administrasjon og folkevalgte organer. Vi viser her til NOU 2016: 4 Ny kommunelov side 94, hvor det blant annet heter:

"Utvalget mener det fortsatt bør være to hovedtyper av organer i kommunene: de folkevalgte og de administrative. De folkevalgte organene er opprettet etter reglene for disse(...).

De administrative organene settes sammen av kommunedirektøren.

Kommunedirektøren står fritt til å organisere sin stab slik han eller hun vil, og dermed også til å etablere ulike arbeidsgrupper eller andre typer administrative organer. (...)

Som beskrevet foran foreslår utvalget å lovfeste at kommuneloven, og eventuelt særlover, uttømmende regulerer adgangen til å opprette folkevalgte organer. Dette vil tydeliggjøre skillet mellom folkevalgte og administrative organer, og det vil klargjøre de reglene som gjelder for folkevalgte organer."

Disse uttalelsene bygget departementet på under utarbeidelsen av Prop. 46 L (2017–2018). Forslaget som kommunelovutvalget i det ovenstående peker på, ble videreført i departementets forslag til § 5-1.

Departementet har tidligere, på grunnlag av den gamle kommuneloven av 1992, vurdert hvilken type organ arbeidsmiljøutvalget er. Departementet la i sak 93/3686 til grunn at arbeidsmiljøutvalget ikke er et folkevalgt organ, siden organet ikke gjelder kommunene spesielt, men alle virksomheter av en viss størrelse.

Den nye kommuneloven gir ikke grunnlag for å endre denne vurderingen. Kommuneloven § 5-1 andre ledd ramser opp hvilke organer som er å anse som folkevalgte organer. Arbeidsmiljøutvalget er ikke nevnt i oppstillingen. Vi tilføyer for ordens skyld at alternativet i § 5-1 andre ledd bokstav k) heller ikke kommer til anvendelse, siden bestemmelsen gjelder kommunalt folkevalgt organ hjemlet i særlov. Arbeidsmiljøutvalget gjelder som nevnt ikke bare for kommuner, men for alle virksomheter av en viss størrelse.

Departementet legger til grunn at dersom kommunestyret skal ha kompetanse til å velge medlemmene til et organ må utvalget enten være et folkevalgt organ etter kommuneloven § 5-1, et kommunalt organ etter § 5-2 eller et organ hvor det av oppnevningsgrunnlaget kan utledes at kommunestyret har kompetanse til å velge.

Arbeidsmiljøutvalget er ikke å anse som et folkevalgt organ etter § 5-1, jf. ovenfor. Det er heller ikke omfattet av opplistingen over andre kommunale organer i § 5-2. Da gjenstår spørsmålet om arbeidsmiljøutvalget er en type organ hvor det av oppnevningsgrunnlaget, altså arbeidsmiljøloven kapittel 7, kan utledes at kommunestyret har kompetanse til å velge medlemmene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er på generelt grunnlag forsiktig med å tolke lover som andre departementer har ansvar for. Det er Arbeids- og sosialdepartementet som har ansvaret for arbeidsmiljøloven. Med dette forbeholdet vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet likevel anta at arbeidsmiljøloven ikke hjemler en rett for kommunestyret til å velge medlemmene i arbeidsmiljøutvalget. Så vidt departementet kan se, kan en slik rett neppe utledes av verken lovteksten eller forarbeidene. Departementet antar på denne bakgrunnen at arbeidsmiljøutvalget ikke er en type organ som kommunestyret har kompetanse til å velge medlemmene til. Det følger av dette at arbeidsmiljøutvalget er å anse som et administrativt organ. Det ligger dermed til kommunedirektørens kompetanse etter kommuneloven § 13-1 å utpeke arbeidsgiverens representanter.

Konklusjon

På bakgrunn av dette antar departementet at det er kommunedirektøren som skal peke ut arbeidsgiverens representanter til arbeidsmiljøutvalget. Arbeidsmiljøutvalget er et administrativt organ, og kommunestyret skal ikke velge medlemmene.

Med hilsen

Ragnhild Spigseth (e.f.)
kst. avdelingsdirektør

Erland Aamodt
utredningsleder

TEMA

Kommunalrett og kommunal inndeling